

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Vojtěcha Šimíčka v právní věci žalobce **P. Č.**, proti žalované **České advokátní komoře,** se sídlem Praha 1, Národní 16, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 26. 9. 2012, č. j. 7 A 13/2012 - 63,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

III. Žalované **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**

Odůvodnění:

Městský soud v Praze, v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 3. 3. 2010, č. j. 545/10 (kterým žalovaná rozhodla o určení advokáta žalobci), usnesením ze dne 26. 9. 2012, č. j. 7 A 13/2012 - 63, nepřiznal žalobci osvobození od soudních poplatků. Tento postup, s odkazem na ustanovení § 36 odst. 3 soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“) odůvodnil tím, že podaná žádost představuje zneužití tohoto institutu.

Usnesení městského soudu napadl žalobce (dále jen „stěžovatel“) kasační stížností, v níž explicitně neodkázal na konkrétní zákonný důvod. Z obsahu kasační stížnosti je nicméně zřejmé, že stěžovatelem jsou tvrzeny kasační důvody podle § 103 odst. 1 písm. a),

d) s. ř. s. Právní subsumpce kasačních důvodů pod konkrétní písmena § 103 odst. 1 s. ř. s. je záležitostí právního hodnocení věci Nejvyšším správním soudem a nejde proto o nedostatek návrhu, který by bránil jeho věcnému projednání (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 1. 2004, č. j. 2 Afs 7/2003 - 50, publikovaný pod č. 161/2004 Sb. NSS; všechna rozhodnutí zdejšího soudu jsou dostupná z www.nssoud.cz).

Důvody, pro které městský soud nevyhověl žádosti o osvobození od soudních poplatků, považuje stěžovatel za absurdní, iracionální, svévolné a skandalizující jeho osobu. Městský soud podle stěžovatele toliko opsal odůvodnění rozhodnutí jiných senátů v *„naprosto neobdobných případech“*, přičemž ani nevysvětlil, v čem je charakter daného sporu samoúčelný. Stěžovatel rovněž namítal, že poučení o opravném prostředku je vadné; kasační stížnost je podle jeho názoru nepřípustná.

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval otázkou přípustnosti kasační stížnosti; ze soudního spisu totiž zjevně vyplývá absence dvou podmínek řízení. Především nebyl zaplacen soudní poplatek za kasační řízení [§ 2 odst. 2 písm. b) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudních poplatcích“) a Položka 19 Sazebníku poplatků, který tvoří přílohu jmenovaného zákona] a stěžovatel též není zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Z judikatury Nejvyššího správního soudu se však podává, že *„v řízení o kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu o zamítnutí návrhu žalobce na osvobození od soudních poplatků není třeba trvat na zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost ani na povinném zastoupení advokátem.“* (rozsudek ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 – 37). Kasační stížnost je tudíž přípustná.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení v rozsahu podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 3, věta před středníkem s. ř. s.) a z důvodů v ní uvedených (§ 109 odst. 4, věta před středníkem s. ř. s.). Ve věci přitom rozhodl bez nařízení jednání, za podmínek vyplývajících z ustanovení § 109 odst. 2, věty první s. ř. s.

Kasační stížnost není důvodná.

Osvobození od soudních poplatků představuje procesní institut, jehož účelem je zejména ochrana účastníka, který se nachází v tíživé finanční situaci, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona o soudních poplatcích. Podle § 36 odst. 3 s. ř. s. pokud účastník doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi plné osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li proto zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne.

Městský soud konstatoval, že je mu z úřední činnosti známo, že stěžovatel je nemajetný a tudíž jeho majetkové poměry by osvobození od soudních poplatků odůvodňovaly. Přihlédl však k tomu, že stěžovatel vede neúměrné množství podobných sporů, přičemž bylo nutno se zabývat tím, zda v této souvislosti nezneužívá dobrodiní institutu osvobození od soudních poplatků a neuplatňuje práva svévolně či šikanózním způsobem. Městský soud uvedl, že má za to, že spor vyvolaný stěžovatelem v posuzované věci není takové povahy, aby měl vztah k podstatným okolnostem jeho životní sféry, neboť stěžovateli již právní služba poskytnuta byla (o předmětné kasační stížnosti i ústavní

stížnosti stěžovatele již bylo rozhodnuto). Konstatoval, že stěžovatel zneužívá institutu osvobození od soudních poplatků, přičemž vycházel z toho, jakým způsobem stěžovatel své soudní spory vyvolává a co je jejich podstatou. Následně městský soud popsal, jak zpravidla vypadají soudní spory vedené stěžovatelem u městského soudu, a poukázal na jejich stereotypní průběh. Uzavřel, že stěžovateli nepřiznal osvobození od soudních poplatků s ohledem na fakt, že v daném případě, stejně jako v jiných, popsaných, případech, uplatňuje své právo šikanózním způsobem, svévolně a účelově a soudí se nikoli se snahou o meritorní řešení sporu, nýbrž pro jeho samotné vedení.

Nejvyšší správní soud se již k otázce posuzování možného svévolného či šikanózního způsobu vedení sporu, jak byl popsán městským soudem, vyjádřil například v rozsudku ze dne 24. 3. 2010, č. j. 8 As 22/2010 - 91, a to tak, že *„(m)á-li soud v každém jednotlivém případě vážit konkrétní specifické okolnosti žádosti o osvobození od soudních poplatků a individuální poměry žadatele, musí se v rámci tohoto postupu zabývat i otázkou, zda žadatel neuplatňuje svá práva svévolně či šikanózním způsobem. Jakkoliv § 36 odst. 3 s. ř. s. oproti § 138 odst. 1 o. s. ř. výslovně nereprobuje osvobození účastníka řízení od povinnosti platit soudní poplatek v případě ´svévolného uplatňování práva´, úvaha v naznačeném smyslu musí být imanentní součástí posouzení specifických okolností žádosti a individuálních poměrů žadatele a uplatní se tedy i v soudním řízení správním. Opačný závěr by byl v přímém rozporu s účelem tohoto institutu, jenž primárně brání tomu, aby účastník řízení nemohl pouze pro svou nepříznivou majetkovou situaci uplatňovat své právo u soudu“*. Lze tedy uvést, že dochází-li ze strany účastníka řízení ke svévolnému výkonu práva, a z toho plynoucímu zneužívání institutu osvobození od soudních poplatků, není možné mu tuto výhodu přiznat. Taková ochrana účastníka řízení, byť v tíživé finanční situaci, by se již míjela se samotným účelem tohoto institutu, potažmo účelem vedení soudních sporů. Na druhou stranu je však třeba zdůraznit, že každou žádost o osvobození od soudních poplatků je nutné pečlivě posoudit s ohledem na okolnosti konkrétního případu s tím, že případné rozhodnutí o nepřiznání osvobození od soudních poplatků z důvodu zneužití tohoto dobrodiní ze strany účastníka řízení musí být odůvodněno právě s přihlédnutím k individuální povaze posuzovaného případu (viz též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 8. 2010, č. j. 1 As 54/2010 – 29).

Nejvyšší správní soud dospěl k názoru, že usnesení městského soudu se dostatečným způsobem vypořádává s konkrétními okolnostmi daného případu, přičemž je konfrontuje s jinými případy soudních sporů vedených stěžovatelem, kde již byla svévolnost a účelovost jejich vedení dříve konstatována. Městský soud tak poukázal na stereotypní jednání stěžovatele v jeho sporech obdobného charakteru, přičemž uvedl, že o typově stejný případ jde i v nyní posuzované věci; zdůraznil, že stěžovatel se domáhá (stejně jako v mnoha dalších případech) zrušení rozhodnutí, kterým mu byl ustanoven zástupce, přičemž však toto zastoupení již zaniklo, v souvislosti s ukončením řízení, pro které bylo určeno. Městský soud tak neustal na obecném konstatování o způsobu vedení sporů stěžovatelem, ale též vyložil, které konkrétní okolnosti nyní posuzovaného případu, jej řadí do kategorie sporů, v nichž lze po právu žalobci (stěžovateli) odepřít osvobození od soudních poplatků, pro které by jinak podmínky splňoval. Takový postup je tedy plně v souladu s požadavky judikatury k této otázce, jak byla konstatována výše.

Pokud stěžovatel namítal chybné poučení o opravném prostředku a tvrdil, že kasační stížnost je v tomto případě nepřípustná, lze jen stručně konstatovat, že Nejvyšší

správní soud již sám mnohokrát judikoval (například rozsudek ze dne 12. 1. 2005, č. j. 7 As 40/2004 – 97, publikovaný pod č. 581/2005 Sb. NSS), že rozhodnutí o nepřiznání osvobození od soudních poplatků nelze podřadit pod případy uvedené v ustanovení § 104 odst. 3 písm. b) s. ř. s. (rozhodnutí, jímž se pouze upravuje vedení řízení, proti němuž je podání kasační stížnosti nepřípustné), neboť se jím rozhoduje o podstatném procesním právu účastníka řízení. Poučení o opravném prostředku bylo tedy zcela v pořádku.

Nejvyšší správní soud tedy shledal kasační stížnost nedůvodnou, a proto ji, postupem dle ustanovení § 110 odst. 1, *in fine* s. ř. s., zamítl.

O náhradě nákladů tohoto řízení bylo rozhodnuto dle ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého, nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatel byl v dané věci neúspěšný; právo na náhradu nákladů řízení mu proto nenáleží. Pokud jde o procesně úspěšného účastníka – žalovanou, v jejím případě nebylo zjištěno, že by jí v souvislosti s tímto řízením nějaké náklady vznikly. Náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti jí proto nebyla přiznána.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 5. prosince 2012

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu